

Slutrapport Futurelearn-projektet "Den digitala läraren" (Institutionen för språkdidaktik)

Mål med projektet

Det övergripande målet med projektet var att utifrån redan befintliga digitala kompetenser hos såväl personal vid Institutionen för språkdidaktik som hos studenter på våra lärarutbildningar höja den digitala kompetensen hos lärare som är engagerade i lärarutbildningen. Vid institutionen finns en relativt hög kompetens hos en del medarbetare som är involverade i lärarutbildningen, men dels vet vi att flera gärna skulle använda digitala medier i större utsträckning om de kunde, dels vill vi att den generella kompetensen ska spridas inom personalgruppen så att den inte blir personberoende.

En utgångspunkt för projektet var att det sannolikt vid vår relativt stora institution med ca 120 medarbetare redan idag finns en "osynlig" kompetens, men som idag inte kommer utbildningen fullt ut tillgodo, då man kanske inte är medveten om hur denna kompetens kan utnyttjas i undervisning. Det kan också vara så att det finns en kompetens som används i privata sammanhang men som skulle kunna involveras i undervisningen. Ett annat skäl att potentiell kompetens inte kommer utbildningen tillgodo kan vara att den kan finnas i "fel" personalkategorier. En annan utgångspunkt var att det i våra studentgrupper (där i alla fall somliga kan betraktas som "digitalt infödda", t.ex. Prensky 2001) kan finnas en hög digital kompetens och då kanske högre än hos våra lärare. Vi är också övertygade om att studenterna kan bidra med kreativa idéer kring hur vi i våra kurser skulle kunna integrera arbetssätt som lyfter kurserna i sig samtidigt som de fungerar som förebilder för och ger verktyg till nytta i studenternas kommande profession.

Mot bakgrund av de här antagandena hoppas vi med projektet "Den digitala språkläraren" kunna genomföra en kompetenshöjning hos personalen genom att utnyttja de personer bland studenter och kollegor som har en hög digital kompetens genom att dra nytta av den lärandepotential som finns i ett kollaborativt lärande (jfr "peer scaffolding") där lärar- och studentroll kan skifta beroende på vilket innehåll som är i fokus för tillfället. Tanken är att de som kan lite mer inom ett avgränsat område (t.ex. att skapa Snagit-föreläsningar), och alltså kan betraktas som "more able peers" inom området, håller i workshops med olika innehåll för övriga som vill utveckla sitt kunnande. Vi hoppas också att vi genom att involvera studenter i processen (som får betalt för sitt deltagande) kan få in kreativa idéer med direkt relevans för utbildningen samtidigt som vi genom att bjuda in studenter visar att vi ser dem som tillgång för oss.

Genomförande

Projektet består av tre faser:

1. Kartläggning av nuläget (kompetens- och behovsinventering) genom som första steg en digital enkät till personal och studenter, som ett andra steg närstudier av digital användning – inom arbete/studier och fritid – hos några inom både personal- och studentgrupperna som genom enkäten visar sig ha en hög digital kompetens.

2. Efter att särskilt kompetenta och intresserade deltagare identifierats, genomföra en serie workshops
3. Utvärdering av projektet

Det första steget bestod i att skapa en enkät för en pilotstudie med öppna svarsalternativ kring hur man använder digitala medier idag. Utifrån den enkäten skapades en slutgiltig enkät med ett antal fasta svarsalternativ, något som gör enkätsvaren lättare att bearbeta (se bilaga). Den slutgiltiga enkäten distribuerades till hela personalgruppen vid institutionen och till ett antal studentgrupper inom våra lärarutbildningar (grundlärarutbildningen, inriktning mot förskoleklass till årskurs 3 respektive ämneslärarstudenter med språkinriktning). I enkäten ombads man också svara på om man kan tänka sig att ställa upp i närstudien. Den studien går ut på att vi utrustar personerna med en iPod eller liknande, vilken kan fungera som digital "dagbok" genom att man spelar in filmsekvenser på de digitala aktiviteter man har under dagen och/eller tillsammans med foton kommenterar sitt agerande. Även de som kan tänka sig att ställa upp som "lärare" vid workshops fick i enkäten ange detta. I enkäten efterfrågades också om man var intresserad av någon specifik kompetenshöjning.

I det andra steget skapas workshops utifrån dels den kompetens som visat sig genom enkät och digital dagbok, dels de önskemål som framkommit genom enkäten. Beroende på vad som framkommit genom enkäten kan också ett antal studieresor genomföras, där vi besöker miljöer där man kommit särskilt långt inom området. Här kan vi också utnyttja de kontakter vi i arbetsgruppen har inom och utom landet. Bland annat har en av oss möjlighet att göra ett återbesök i en skola i Singapore som vid ett tidigare besök visade sig ligga mycket långt fram när det gäller användning av digitala resurser i undervisningen. Vi har också kontakt med en gymnasieskola i Stockholmsområdet där man i samarbete med KTH genomför aktionsforskning och där lärarna särskilt vill prova att arbeta med s.k. sokratiska samtal i digital miljö. Det kan vara intressant för oss både ur ett ämnesperspektiv (bland annat svensklärare på den skolan är involverad) och när det gäller tekniska lösningar.

Vi kommer också att samla student- och lärargrupper för att diskutera möjligheter att integrera digitala lösningar i undervisningen utifrån studenternas idéer.

Som utvärdering tänker vi oss att återigen skapa en enkät där vi tar reda på dels vad deltagarna har fått med sig från projektet och hur de upplevde det, dels hur de på kort och på längre sikt ser att de kommer att förändra sin undervisning i relation till digitala medier.

Vi räknar också med att vårt projekt både ska kunna dra nytta av förändringsarbete som initierats genom IKT-utredningens rapport som är ute på remiss vid lärarutbildningsinstitutionerna. Samtidigt hoppas vi att vårt arbete kan komma till användning i den översyn och det kvalitetsarbete som förhoppningsvis blir ett resultat av nämnda utredning. Vi tror att inte minst vårt arbete där vi involverar studenter för diskussion kring utveckling av kurser med "dubbel vinst" (dvs. kvalitetshöjning av innehåll och arbetsformer samtidigt som studenterna ges redskap som är användbara i deras kommande profession) och som workshop-ledare här ska kunna tjäna som inspiration eller direkt utnyttjas.

Projektet så här långt och några preliminära resultat

Projektet har blivit försenat eftersom gruppen som ansvarar för genomförandet är högt belastade och har haft svårt att hitta tid för genomförandet. Vi har ändå kommit en bit på väg. Efter att vi anlitat en kollega på en annan institution med kunskap om enkäter har vi skapat och genomfört den

första pilotenkäten, vilken gav bra ingångar för att skapa den enkät som senare har skickats ut till den större gruppen. Vi redovisar några preliminära resultat från denna enkät i det följande.

Kartläggningen av de digitala vanorna hos lärare och studenter visar (föga förvånande) att en stor andel av dem som har svarat på enkäten använder dator i såväl arbete/studier som på sin fritid. Samtliga som har svarat på enkäten anger också att de använder dator både privat och för studier/arbete. Närmare tre fjärdedelar anger att de använder mobilen för arbete/studier. Läsplattor används av något färre, och då oftare på fritiden än för arbete/studier. Särskilt de digitala medier som används oftare privat än för arbete/studier ser vi som potentiellt intressanta, eftersom det här kan finnas en dold kompetens som kan utnyttjas. Det gäller inte minst de som använder iPods (eller liknande) och ljudinspelare, men även den relativt höga användningen av "vanlig" kamera privat kan ha en potential inom lärarutbildningen.

Många av de som besvarat enkäten anger, som väntat, att de använder digitala medier på ett väntat sätt, exempelvis att med sin dator skapa och läsa dokument i olika program eller att använda dator, mobiltelefon eller iPad till att surfa på webben och till sociala medier i privata sammanhang. Men det finns också de som vi ser som något mer avancerade användare. De har exempelvis angett att de skapar och redigerar film och musik eller att de bloggar, twittrar osv. Särskilt personer ur den sistnämnda gruppen ser vi som potentiella igångsättare för utvecklingsarbete.

Vi kan också konstatera att vi i nuläget har såväl intresserade deltagare som vill hjälpa oss att föra digital dagbok (både personal och studenter) som personer (både personal och studenter) som är villiga att ställa upp med sitt kunnande i kommande workshops. Några studenter har angett att de gärna är med och diskuterar innehåll och arbetsformer i våra kurser som kan gagna både deras eget lärande och deras kommande yrkesroll. Vi har här också identifierat några specifika områden som våra lärare är särskilt intresserade av att utveckla och/eller som studenter ser som angelägna. Dessa är bland annat:

- Att utveckla former för att arbeta med "det flippade klassrummet"
- Att utveckla användningen av digitala media också vid fysiska träffar med studenterna
- Att skapa enkla digitala läromedel
- Att utveckla former för administration av lärarutbildningen

Nästa steg i projektet

Nästa steg blir att genomföra olika workshops inom de listade områdena ovan. Vi hoppas att vi ska kunna komma igång med dessa under våren 2014 (ev. genomförs någon studieresa då också), men sannolikt kommer vi att också behöva utnyttja hösten 2014 med tanke på övrig arbetsbelastning. Här blir också de kontakter vi har inom och utom landet aktuella att utnyttja (se ovan under rubriken Genomförande). För att medverka till ytterligare spridning inom institutionen men också gentemot andra institutioner vid SU planerar vi att filma några av workshoptillfällena och tillgängliggöra dessa på webben. Våren 2015 räkna vi med att utvärdera projektet.

Pedagogiska vinster

De pedagogiska vinster vi ser med projektet är flera. Den största, och självklara, vinsten är att kvaliteten på lärarutbildningen vid vår institution kan höjas genom ett medvetet arbete med digitala lösningar. Inom humanistisk fakultet har vi mycket begränsade resurser när det gäller möjlighet till lärarledd undervisning. Här ser vi att vi genom att i högre grad kan utnyttja digitala lösningar,

exempelvis med inspiration från det ”flippade klassrummet” eller genom att använda digitala resurser för större studentaktivitet vid föreläsningar/seminarier etc. Vi hoppas också att vi ska kunna utveckla såväl examinationsformer som kursvärderingsrutiner. Genom projektet kan vi också bättre möta de krav på att studenterna ska ges möjlighet att prova och lära sig att hantera många olika typer av digitala aktiviteter under sin utbildning (se IKT-utredningens preliminära rapport).

Vi ser också att redan själva inventeringen av kunskaperna har fungerat som en igångsättare kring de här frågorna. Genom att besvara enkäten och fundera över vilka (delvis outnyttjade) kompetenser man besitter och på vilka sätt man skulle vilja höja sin digitala kompetens startar hos många en process, och man ser också värdet av att arbeta vidare inom området. En annan vinst är de skiftande roller som vi ger lärare och studenter med vårt upplägg. Vi hoppas att detta också ska kunna ge inspiration till våra studenter att ha en öppenhet för liknande arbets sätt i sin egen lärargärning.

Problem och hinder

Det största hindret för detta projekt har varit våra knappa tidsmarginaler (även om vi fått de centrala medlen har vi haft svårt att avsätta tid för projektet). En annan svårighet har varit att arbeta fram en enkät som fungerar. I ett första skede såg vi detta som en sannolikt relativt enkel uppgift, men det har visat sig vara mer komplext, då vi ville ha en enkät som inte är för omfattande för att vi ska få in svar och som samtidigt ger oss ett användbart grundmaterial. Att sedan komma vidare i nästa steg blir en logistisk utmaning, då vi ska hitta tider som fungerar för alla deltagare. Men oavsett de problem som vi har haft så ser vi detta som ett projekt med stor potential och vi hoppas att vi när projektet genomförts ska kunna delge andra institutioner våra erfarenheter.

Bilaga: enkät

Arbetsgruppen har bestått av: Anna Chryssafis, Una Cunningham (har nu flyttat till Nya Zeeland och är endast delvis involverad i projektet), Kristina Danielsson och Rakel Österberg (arbetar nu vid Institutionen för romanska språk)

Kontaktperson:

Kristina Danielsson, kristina.danielsson@isd.su.se

Enkät, IKT-vanor

Den här enkäten är en del av ett utvecklingsprojekt vid Institutionen (finansierat av SU:s IKT-satsning Futurelearn).

Syftet med den enkäten är att identifiera kompetens som finns i student- och personalgrupp för att sedan genomföra olika workshops för att höja den digitala kompetensen hos personalen vid ISD. Vid de tillfällen vill vi också diskutera möjligheter att införa (fler och bättre) arbetsformer där digitala resurser används och som är av relevans både för lärarutbildningen och för lärarstudenternas kommande verksamhet som lärare.

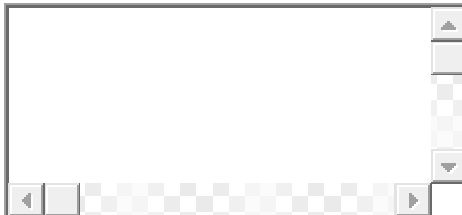
Vi hoppas att du vill lägga några minuter på att besvara enkäten!

Jag svarar på enkäten i egenskap av

- student på ämneslärarutbildningen
- student på grundlärarutbildningen
- lärare vid lärarutbildningen
- annan personal vid ISD

Kommentar

De här digitala verktygen använder jag i mitt arbete/mina studier

- Dator
- Datorplatta (iPad eller liknande)
- Mobiltelefon
- iPod eller liknande
- Ljudinspelare (diktafon eller liknande)
- Smartboard
- TV
- Video/DVD-spelare
- Stillbildskamera

- Andra digitala medier (ange vilka nedan)

Kommentar

A rectangular text input field with a thin border. It contains no text. On the right side, there are vertical scrollbars with a checkered pattern. On the bottom left, there are horizontal scrollbars with a checkered pattern.

De här digitala verktygen använder jag på min fritid

- Dator
- Datorplatta (iPad eller liknande)
- Mobiltelefon
- iPod eller liknande
- Ljudinspelare (diktafon eller liknande)
- Smartboard
- TV
- Video/DVD-spelare
- Stillbildskamera
- Andra digitala medier (ange vilka nedan)

Kommentar

A rectangular text input field with a thin border. It contains no text. On the right side, there are vertical scrollbars with a checkered pattern. On the bottom left, there are horizontal scrollbars with a checkered pattern.

Jag använder dator för att (markera de alternativ som stämmer för dig - dina svar kan gälla fritid såväl som studier/arbete)

- Mejla
- Skapa powerpointpresentationer och liknande
- Läs digitala dokument (inte webb-baserade)
- Kommentera text som andra producerat (studenter/kollegor m.fl.)

- Använda lärplattform (som student eller lärare)
- Surfa för att få nyheter och/eller söka information
- Skapa dokument i program som Word/Excel m.m.
- Programmering
- Delta i efterhand på möten/konferenser/undervisning på distans (via länkar som lagts upp av någon annan)
- Delta i realtid på möten/konferenser/undervisning på distans (via Skype, Adobe Connect osv.)
- Lyssna på musik
- Skapa musik
- Se på film/TV/Youtubeklipp
- Bearbeta foton och andra bilder
- Skapa och bearbeta multimediapresentationer (film, ljud och bild m.m.)
- Umgås privat via sociala medier
- Upprätthålla och informera professionella kontakter eller studiekamrater via sociala medier
- Upprätthålla kontakter och hålla mig informerad med lärare (om du är student) eller studenter (om du är lärare)
- Sköta privata ärenden (bank, handla m.m.)
- Skapa/upprätthålla egna (eller professionella) webbsidor
- Twittra
- Blogga

Övriga användningsområden (som inte finns listade ovan)

Jag använder datorplatta (iPad eller liknande) för att (markera de alternativ som stämmer för dig - dina svar kan gälla fritid såväl som studier/arbete)

- Mejla
- Ta bilder

- Spela in filmsekvenser
- Skapa powerpointpresentationer och liknande
- Läsa digitala dokument (inte webb-baserade)
- Kommentera text som andra producerat (studenter/kollegor m.fl.)
- Använda lärplattform (som student eller lärare)
- Surfa för att få nyheter och/eller söka information
- Skapa dokument i program som Pages, Keynote etc.
- Delta i efterhand på möten/konferenser/undervisning på distans (via länkar som lagts upp av någon annan)
- Delta i realtid på möten/konferenser/undervisning på distans (via Skype, Adobe Connect osv.)
- Lyssna på musik
- Skapa musik
- Se på film/TV/Youtubeklipp
- Bearbeta foton och andra bilder
- Skapa och bearbeta multimediapresentationer (film, ljud och bild m.m.)
- Umgås privat via sociala medier
- Upprätthålla och informera professionella kontakter eller studiekamrater via sociala medier
- Upprätthålla kontakter och hålla mig informerad med lärare (om du är student) eller studenter (om du är lärare)
- Sköta privata ärenden (bank, handla m.m.)
- Skapa/upprätthålla egna (eller professionella) webbsidor
- Twittra
- Blogga

Övriga användningsområden (som inte finns listade ovan)

Jag använder iPod eller liknande för att (ange i svarsfältet)

- Lyssna på musik
- Ta bilder
- Spela in filmsekvenser
- Spela in ljudsekvenser (musik, tal m.m.)
- Kombinera stillbild + ljud m.m.
- Ta del av andras multimediafiler

Övriga användningsområden (som inte finns listade ovan)

Utöver att ringa/sms:a/mms:a använder jag mobiltelefon för att (markera de alternativ som stämmer för dig - dina svar kan gälla fritid såväl som studier/arbete)

- Lyssna på musik
- Ta bilder
- Spela in filmsekvenser
- Spela in ljudsekvenser (musik, tal m.m.)
- Kombinera stillbild + ljud m.m.
- Ta del av andras multimediafiler
- Mejla
- Läs digitala dokument (inte webb-baserade)
- Kommentera text som andra producerat (studenter/kollegor m.fl.)
- Använda lärplattform (som student eller lärare)
- Använda appar o.dyl. för lärande (som lärare)
- Använda appar o.dyl. för lärande (som student)
- Genomföra examinationer (som lärare eller student)
- Surfa för att få nyheter och/eller söka information
- Delta i efterhand på möten/konferenser/undervisning på distans (via länkar som lagts upp av någon annan)
- Delta i realtid på möten/konferenser/undervisning på distans (via Skype, Adobe Connect osv.)

- Se på film/TV/Youtubeklipp
- Umgås privat via sociala medier
- Upprätthålla och informera professionella kontakter eller studiekamrater via sociala medier
- Upprätthålla kontakter och hålla mig informerad med lärare (om du är student) eller studenter (om du är lärare)
- Sköta privata ärenden (bank, handla m.m.)
- Skapa/upprätthålla egna (eller professionella) webbsidor
- Twittra
- Blogga

Övriga användningsområden (som inte finns listade ovan)

A rectangular text input field with a light gray border and a checkered background. It contains no text. On the right side, there are two small square buttons with upward and downward arrows. On the bottom left, there are two small square buttons with left and right arrows.

Jag använder Smartboard (eller motsvarande) för att (ange i svarsfältet)

A rectangular text input field with a light gray border and a checkered background. It contains no text. On the right side, there are two small square buttons with upward and downward arrows. On the bottom left, there are two small square buttons with left and right arrows.

Jag använder Video/DVD-spelare för att (ange i svarsfältet - privat "vanligt" Video/TV-tittande behöver inte anges)

A rectangular text input field with a light gray border and a checkered background. It contains no text. On the right side, there are two small square buttons with upward and downward arrows. On the bottom left, there are two small square buttons with left and right arrows.

**Jag använder TV för att (ange i svarsfältet - privat, "vanligt",
TV-tittande behöver inte anges)**

An empty rectangular text input field with a thin black border. The bottom and right sides of the field are decorated with a grey and white checkered pattern. On the right side, there are three small square buttons: a top one with an upward-pointing triangle, a middle one with a downward-pointing triangle, and a bottom one with a rightward-pointing triangle. On the bottom side, there are three small square buttons: a left one with a leftward-pointing triangle, a middle one with a rightward-pointing triangle, and a right one with a downward-pointing triangle.

**Utöver att ta privata bilder använder jag stillbildskamera för
att - (ange i svarsfältet nedan)**

An empty rectangular text input field with a thin black border. The bottom and right sides of the field are decorated with a grey and white checkered pattern. On the right side, there are three small square buttons: a top one with an upward-pointing triangle, a middle one with a downward-pointing triangle, and a bottom one with a rightward-pointing triangle. On the bottom side, there are three small square buttons: a left one with a leftward-pointing triangle, a middle one with a rightward-pointing triangle, and a right one with a downward-pointing triangle.

**Jag använder annat/andra digitala medier (ange vilka nedan)
för att (ange i svarsfältet)**

An empty rectangular text input field with a thin black border. The bottom and right sides of the field are decorated with a grey and white checkered pattern. On the right side, there are three small square buttons: a top one with an upward-pointing triangle, a middle one with a downward-pointing triangle, and a bottom one with a rightward-pointing triangle. On the bottom side, there are three small square buttons: a left one with a leftward-pointing triangle, a middle one with a rightward-pointing triangle, and a right one with a downward-pointing triangle.

**Detta är ett av mina mer kreativa sätt att använda digitala
medier (ange nedan)**

An empty rectangular text input field with a thin black border. The bottom and right sides of the field are decorated with a grey and white checkered pattern. On the right side, there are three small square buttons: a top one with an upward-pointing triangle, a middle one with a downward-pointing triangle, and a bottom one with a rightward-pointing triangle. On the bottom side, there are three small square buttons: a left one with a leftward-pointing triangle, a middle one with a rightward-pointing triangle, and a right one with a downward-pointing triangle.

För att förbättra KURSINNEHÅLLET inom

lärarutbildningarna i relation till IKT skulle jag vilja att (ange nedan)

För att förbättra ARBETSFORMERNA inom lärarutbildningarna i relation till IKT skulle jag vilja att (ange nedan)

Det här skulle jag vilja lära mig mer om för att kunna använda det inom lärarutbildningen (som student/lärare) (precisera gärna eller ge fler alternativ i svarsfältet)

- Administration av utbildning
- Examinationer
- Utveckla läromedel (enkla)

Kommentar

Jag skulle kunna tänka mig att delta som aktiv i en workshop där jag delar med mig av mitt kunnande och mina idéer

ja nej

Om ja, ange kontaktuppgift (mobilnummer och/eller e-postadress)

An empty rectangular text input field with a grey border. The bottom and right sides of the field have a checkered pattern, and there are small scrollbars on the right and bottom edges.

Ni får kontakta mig för att eventuellt ställa ytterligare frågor

ja nej

Om ja, ange kontaktuppgift (mobilnummer och/eller e-postadress)

An empty rectangular text input field with a grey border. The bottom and right sides of the field have a checkered pattern, and there are small scrollbars on the right and bottom edges.

Jag ställer gärna upp för att dokumentera min användning av digitala verktyg en dag!

ja nej

Om ja, ange kontaktuppgift (mobilnummer och/eller e-postadress)

An empty rectangular text input field with a grey border. The bottom and right sides of the field have a checkered pattern, and there are small scrollbars on the right and bottom edges.

Övriga kommentarer

Skicka in svaren

Rensa all inmatning

Kontaktperson: Kristina
Danielsson, kristina.danielsson@isd.su.se
Senast ändrad: 2013-10-04